

ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTÌ TE

Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, majíce na zøeteli, že podle zásad vyhlášených v Chartì Spojených národù je uznání pározené důstojnosti a rovných a nezczizitelných práv všech páslušníkù lidské rodiny základem svobody, spravedlnosti a míru ve svì ti ,

majíce na mysli, že lid spojených národù v Chartì znovu potvrdil svou víru v základní lidská práva, důstojnost a hodnotu lidské osobnosti a že vyjádøl své odhodlání podporovat sociální pokrok a zlepšovat životní úroveò pá vÌ tší svobodì ,

uznávajíce, že Spojené národy ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v mezinárodních paktech o lidských právech prohlásily a dohodly se na tom, že každému pásluší v nich stanovená práva, a to bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení,

pamì tlivy, že ve Všeobecné deklaraci lidských práv Spojené národy prohlásily, že dì tství má nárok na zvláštní péèi a pomoc,

pæsvi døeny, že rodina, jako základní jednotka spoleènosti a pározené prostøedí pro růst a blaho všech svých èlenù a zejména dì tí, musí mít nárok na potøebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla beze zbytku plnit svou úlohu ve spoleènosti,

uznávajíce, že v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti musí dì ti vyrùstat v rodinném prostøedí, v atmosféce štì stí, lásky a porozumì ní,

majíce na zøeteli, že dì ti musí být plnì pápraveno žít ve spoleènosti vlastním životem a vychováno v duchu ideálù prohlášených v Chartì Spojených národù, a to zejména v duchu míru, důstojnosti, snášenlivosti, svobody, rovnosti a solidarity,

majíce na mysli, že potøeba zabezpeèit dì ti zvláštní péèi byla zakotvena v Ženevské deklaraci práv dì ti te z roku 1924 a v Deklaraci práv dì ti te pájaté Spojenými národy v r. 1959 a uznána ve Všeobecné deklaraci lidských práv, v Mezinárodním paktu o obèanských a politických právech (zejména v èláncích 23 a 24), v Mezinárodním paktu o hospodáckých, sociálních a kulturních právech (zejména v èlánku 10) a ve statutech a páslušných dokumentech odborných organizací a mezinárodních organizací, zabývajících se péèí blaho dì tí,

majíce na mysli, že jak je uvedeno v Deklaraci práv dì ti te pájaté Valným shromáždì ní m Organizace spojených národù 20. listopadu 1959, dì ti pro svou tì lesnou a duševní nezralost potøebuje zvláštní záruky, péèi a odpovídající právní ochranu pøed narozením i po ní m,

pamì tlivy ustanovení Deklarace sociálních a právních zásad ochrany a zajištì ní blaha dì tí, se zvláštním ohledem na vnitrostátní a mezinárodní úpravu umís•ování do institucí náhradní péèe, Minimálních standardních pravidel OSN, týkajících se výkonu soudnictví za úèasti mladistvých (Pekingská pravidla), Deklarace o ochranì žen a dì tí za mimoøádných událostí a za ozbrojených konfliktù,

uznávajíce, že ve všech zemích svì ta jsou dì ti žijící ve výjimeènì obtížných podmínkách a že tyto dì ti vyžadují zvláštní pozornost,

berouce náležitý ohled na význam tradic a kulturních hodnot každého národa pro ochranu a harmonický rozvoj dì ti te,

uznávajíce význam mezinárodní spolupráce pro zlepšování životních podmínek dì tí v každé zemi a zejména v rozvojových zemích, dohodly se na následujícím:

ÈÁST 1

Èlánek 1

Pro úèely této úmluvy se dì ti tem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního øádu, jenž se na dì ti vztahuje, není zletilosti dosaženo døáve.

Èlánek 2

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat a zabezpeèit práva stanovená touto úmluvou každému dì ti nacházejícímu se pod jejich jurisdikcí bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo

sociálního původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů nebo zákonných zástupců.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, učiní všechna potřebná opatření k tomu, aby dítě bylo chráněno před všemi formami diskriminace nebo trestání, které vyplývají z postavení, etnicity, vyjádřených názorů nebo přesvědčení jeho rodičů, zákonných zástupců nebo členů rodiny.

Článek 3

1. Zájem dítěte musí být prvním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dítěte, a už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárními orgány.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují zajistit dítěti takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jeho blaho, přičemž berou ohled na práva a povinnosti jeho rodičů, zákonných zástupců nebo jiných jednotlivců právně za něho odpovědných, a činí pro to všechna potřebná zákonodárská správní opatření.
3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby instituce, služby a zařízení odpovědné za péči a ochranu dětí odpovídaly standardům stanoveným kompetentními úřady, zejména v oblastech bezpečnosti a ochrany zdraví, počtu a vhodnosti svého personálu, jakož i kompetentního dozoru.

Článek 4

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, učiní všechna potřebná zákonodárská, správní a jiná opatření k provádění práv, uznaných touto úmluvou. Pokud jde o hospodářská, kulturní a sociální práva, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uskutečňují taková opatření v maximálním rozsahu svých prostředků a v případě potřeby i v rámci mezinárodní spolupráce.

Článek 5

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat odpovědnost, práva a povinnosti rodičů nebo, v odpovídajících případech a v souladu s místními obyčeji, členů širší rodiny nebo obce, zákonných zástupců nebo jiných osob právně odpovědných za dítě, které směřují k zabezpečení jeho orientace a usměrňování při výkonu práv podle úmluvy v souladu s jeho rozvíjecími se schopnostmi.

Článek 6

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají, že každé dítě má přirozené právo na život.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují v nejvyšší možné míře zachování života a rozvoj dítěte.

Článek 7

1. Každé dítě je registrováno ihned po narození a má od narození právo na jméno, právo na státní příslušnost a pokud to je možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují provádění těchto práv a v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím a v souladu se svými závazky vyplývajícími z příslušných mezinárodních právních dokumentů v této oblasti se zvláštním důrazem na to, aby dítě nezůstalo bez státní příslušnosti.

Článek 8

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat právo dítěte na zachování jeho totožnosti, včetně státní příslušnosti, jména a rodinných svazků v souladu se zákonem a s vyloučením nezákonných zásahů.

2. Je-li dítě protizákonně částečně nebo zcela zbaveno své totožnosti, zabezpečí mu státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, potřebnou pomoc a ochranu pro její urychlené obnovení.

Článek 9

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže příslušné úřady na základě soudního rozhodnutí a v souladu s platným právem a v příslušném řízení určí, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte. Takové určení může být nezbytným v něm kterém konkrétním případě, například jde-li o zneužívání nebo zanedbávání dítěte rodiči nebo žijí-li rodiče odděleně a je třeba rozhodnout o místě pobytu dítěte.
2. V jakémkoli řízení podle odstavce 1 se poskytuje všem dotčeným stranám možnost zúčastnit se řízení a sdělit svoje stanoviska.
3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte.
4. Jestliže oddělení dítěte od rodičů je důsledkem jakéhokoli zásahu státu, který je smluvní stranou úmluvy, jako je vazba, uvěznění, vypovězení, deportace nebo smrt (včetně smrti, která nastala z jakékoli příčiny v době, kdy dotčená osoba byla v opatrování státu) jednoho nebo obou rodičů dítěte, tento stát, který je smluvní stranou úmluvy, na požádání poskytne dítěti, rodičům nebo případně jinému členu rodiny nezbytné informace o místě pobytu nepřítomného (nepřítomných) člena (členů) rodiny, ledaže by poskytnutí takové informace odporovalo zájmu dítěte. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, kromě toho zabezpečí, aby podání takové informace samo o sobě nemělo žádné nepříznivé důsledky pro dotčenou osobu (dotčené osoby).

Článek 10

1. Za účelem spojení rodiny a v souladu se závazkem podle čl. 9, odst. 1, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, posuzují žádosti dítěte nebo jeho rodičů o vstup na území státu, který je smluvní stranou úmluvy, nebo o jeho opuštění pozitivním, humánním a urychleným způsobem. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, dále zabezpečí, aby podání takové žádosti nemělo žádné nepříznivé důsledky pro žadatele nebo členy jeho rodiny.
2. Dítě, jehož rodiče pobývají v různých státech, má až na výjimečné okolnosti právo udržovat pravidelné osobní kontakty a přímé styky s oběma rodiči. Za tímto účelem a v souladu se svým závazkem podle čl. 9, odst. 2, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte a jeho rodičů opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní, a vstoupit do své vlastní země. Právo opustit kteroukoli zemi podléhá pouze takovým omezením, která stanoví zákon a která jsou nutná pro ochranu národní bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky nebo práv a svobod druhých a která jsou v souladu s ostatními právy uznanými v této úmluvě.

Článek 11

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí opatření k potírání nezákonného přemisťování dětí do zahraničí a jejich nenavracení zpět.
2. Za tímto účelem budou státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, usilovat o uzavření dvoustranných a mnohostranných dohod a o přístup k existujícím dohodám.

Článek 12

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují dítěti, které je schopno formulovat své vlastní názory, právo tyto názory svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, přičemž se názorům dítěte musí věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni.
2. Za tímto účelem se dítěti zejména poskytuje možnost, aby bylo vyslyšeno v každém soudním nebo správním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo a nebo prostřednictvím zástupce nebo příslušného orgánu, přičemž způsob slyšení musí být v souladu s procedurálními pravidly vnitrostátního zákonodárství.

Èlánek 13

1. Dítì má právo na svobodu projevu: toto právo zahrnuje vyhledávat, pøjímat a rozšiøovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, a• ústní, písemní nebo tiskem, prostřednictvím umì ní nebo jakýmikoli jinými prostředky podle volby dítì te.
2. Výkon tohoto práva mùže podléhat urèitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:
 - a) k respektování práv nebo povì sti jiných
 - b) k ochranì národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky.

Èlánek 14

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítì te na svobodu myšlení, svì domí a náboženství.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají práva a povinnosti rodiù, a v odpovídajících pøpadech zákonných zástupcù, usmì røovat dítì pø výkonu jeho práva způsobem, který odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem.
3. Svoboda projevat náboženství nebo víru mùže být podrobena pouze takovým omezením, jaká pøedepisuje zákon a která jsou nutná k ochranì veřejné bezpečnosti, pořádku, veřejného zdraví nebo moráky nebo základních práv a svobod jiných.

Èlánek 15

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítì te na svobodu sdružování a svobodu pokojného shromažď ování.
2. Výkon tì chto práv nesmí být žádným způsobem omezován s výjimkou tì ch omezení, jež stanoví zákon a jež jsou nutná v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti nebo veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví nebo morálky èi ochrany práv a svobod druhých.

Èlánek 16

1. Žádné dítì nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence ani nezákonným útokùm na svou èest a povì st.
2. Dítì má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahùm nebo útokùm.

Èlánek 17

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají důležitou funkci hromadných sdì lovacích prostředků a zabezpečují dítì ti pøstup k informacím a materiálùm z rùzných národních a mezinárodních zdrojù, zejména takovým, které jsou zamì øeny na rozvoj sociálního, duchovního a mravního blaha dítì te a také jeho tì lesného a duševního zdraví. Za tímto úèelem státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, povzbuzují:

- a) hromadné sdì lovací prostředky k šíøení informací a materiálù, které jsou pro dítì sociální a kulturní prospì šné a které odpovídají duchu èlánku 29 této úmluvy,
- b) mezinárodní spolupráci pø tvorbi, výmì ni a rozšiøování takových informací a materiálù z rùzných kulturních, národních a mezinárodních zdrojù,
- c) tvorbu a rozšiøování knih pro dítì,
- d) hromadné sdì lovací prostředky k tomu, aby braly zvláštní ohled na jazykové potøeby dítì náležejících k menšinové skupinì èi domorodému obyvatelstvu,
- e) tvorbu odpovídajících zásad ochrany dítì te pøed informacemi a materiály škodlivými pro jeho blaho, majíce na mysli ustanovení èlánků 13 a 18 této úmluvy.

Èlánek 18

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, vynaloží veškeré úsilí k tomu, aby byla uznána zásada, že oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Rodiče nebo v odpovídajících případech zákonní zástupci mají prvotní odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Základním smyslem jejich péče musí být zájem dítěte.
2. Za účelem zaručení a podpory práv stanovených touto úmluvou poskytují státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, rodičům a zákonným zástupcům potřebnou pomoc při plnění jejich úkolu výchovy dítěte a zabezpečují rozvoj institucí, zařízení a služeb pro dítě.
3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna potřebná opatření k tomu, aby bylo zabezpečeno právo dítěte pracujících rodičů využívat služeb a zařízení péče o dítě, která jsou pro ně určena.

Článek 19

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna potřebná zákonodárná, správní, sociální a výchovná opatření k ochraně dítěte před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy jsou v péči jednoho nebo obou rodičů, zákonných zástupců nebo jakýchkoli osob starajících se o dítě.
2. Tato ochranná opatření zahrnují podle potřeby účinné postupy k vytvoření sociálních programů zaměřených na poskytnutí nezbytné podpory dítěti a těm, jimž bylo svěřeno, jakož i jiné formy prevence. Pro účely zjištění, oznámení, postoupení, vyšetřování, léčení a následné sledování výše uvedených případů špatného zacházení s dítětem zahrnují rovněž podle potřeby postupy pro zásahy soudních orgánů.

Článek 20

1. Dítě dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí nebo dítě, které ve svém vlastním zájmu nemůže být ponecháno v tomto prostředí, má právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím náhradní péči.
3. Tato péče může mezi jiným zahrnovat předání do výchovy, institut "kafala" podle islámského práva, osvojení a v nutných případech umístění do vhodného zařízení péče o dítě. Při volbě řešení je nutno brát ohled na žádoucí kontinuitu ve výchově dítěte a na jeho etnický, náboženský, kulturní a jazykový původ.

Článek 21

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy a které uznávají a (nebo) povolují systém osvojení, zabezpečí, aby se v první řadě bral do úvahy zájem dítěte, a :

- a) zabezpečí, aby se osvojení dítěte povolovalo jen k tomu kompetentními orgány, které v souladu s příslušným zákonem a ve stanoveném řázení na základě všech odpovídajících a spolehlivých informací určí, že osvojení je přípustné z hlediska postavení dítěte ve vztahu k rodičům, příbuzným a zákonným zástupcům a že, vyžaduje-li se to, dotčené osoby daly v domý souhlas k osvojení po takovém projednání, které se může ukázat nutným,
- b) uznávají, že osvojení v cizí zemi lze považovat za náhradní způsob péče o dítě, pokud dítě nemůže být předáno do výchovy v zařízení péče o dítě nebo v rodině osvojitele nebo o ně nemůže být pečováno jiným vhodným způsobem v zemi původu,
- c) zabezpečí, aby dítě osvojené v jiné zemi využívalo stejných záruk a práv, která by platila v případě osvojení ve vlastní zemi,
- d) činí všechna opatření potřebná k zajištění toho, aby osvojení v cizí zemi nevedlo k neoprávněnému finančnímu zisku zúčastněných osob,
- e) podporují v nutných případech cíle tohoto článku uzavíráním dvoustranných nebo mnohostranných dohod nebo smluv a v jejich rámci usilují o to, aby umístění dítěte do péče v jiné zemi bylo uskutečňováno k tomu příslušnými úřady nebo orgány.

Článek 22

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí opatření potřebná k zabezpečení toho, aby dítě žadající o přiznání postavení uprchlíka nebo které je v souladu s platným mezinárodním nebo vnitrostátním právem a postupem považováno za uprchlíka, a• už je v doprovodu svých rodičů, jiných osob, anebo bez doprovodu, obdrželo potřebnou ochranu a humanitární pomoc při využívání práv stanovených touto úmluvou a jinými dokumenty v oblasti mezinárodního humanitárního práva lidských práv, jichž jsou uvedené státy smluvními stranami.
2. Za tímto účelem státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, podporují, budou-li to považovat za potřebné, součinnost v úsilí Spojených národů a jiných příslušných mezivládních organizací nebo nevládních organizací spolupracujících se Spojenými národy k ochraně a pomoci takovému dítěti a k vyhledávání rodičů nebo jiných členů rodiny dítěte-uprchlíka s cílem získat informace k jeho opětovnému spojení s rodinou. Jestliže rodiče nebo jiné členy rodiny nelze nalézt, poskytuje se dítěti stejná ochrana jako každému jinému dítěti z jakéhokoli důvodu trvale nebo přechodně zbavenému své rodiny, jak je stanoveno touto úmluvou.

Článek 23

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají, že duševně nebo tělesně postižené dítě má požívat plného a řádného života v podmínkách zabezpečujících důstojnost, podporujících sebedůvěru a umožňujících aktivní účast dítěte ve společnosti.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo postiženého dítěte na zvláštní péči, v závislosti na rozsahu existujících zdrojů podporují a zabezpečují oprávněnému dítěti a osobám, které se o něj starají, požadovanou pomoc odpovídající stavu dítěte a situaci rodičů nebo jiných osob, které o dítě pečují.
3. Uznávajíce zvláštní potřeby postiženého dítěte se pomoc v souladu s odstavcem 2 poskytuje podle možností bezplatně, s ohledem na finanční zdroje rodičů nebo jiných osob, které se o dítě starají, a je určena k zabezpečení účinného přístupu postiženého dítěte ke vzdělání, profesionální přípravě, zdravotní péči, rehabilitační péči, přípravě pro zaměstnání a odpočinku, a to způsobem vedoucím k dosažení co nejvyššího zapojení dítěte do společnosti a co nejvyššího stupně rozvoje jeho osobnosti, včetně jeho kulturního a osobního rozvoje.
4. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, v duchu mezinárodní spolupráce podporují výměnu odpovídajících informací v oblasti preventivní zdravotní péče a medicínského, psychologického a funkčního léčení v případě postižených dětí, včetně rozšiřování a přístupu k informacím týkajícím se metod rehabilitační výchovy a profesionální přípravy k tomu, aby státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, mohly zlepšovat své možnosti a znalosti, a prohloubit tak své zkušenosti v těchto oblastech. V tomto směru se bere zvláštní ohled na potřeby rozvojových zemí.

Článek 24

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na dosažení nejvyšší dosažitelné úrovně zdravotního stavu a na využívání rehabilitačních a léčebných zařízení. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, usilují o zabezpečení toho, aby žádné dítě nebylo zbaveno svého práva na přístup k takovým zdravotnickým službám.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, sledují plné uskutečňování tohoto práva a zejména činí potřebná opatření:
 - a) ke snižování kojenecké a dětské úmrtnosti,
 - b) k zajištění nezbytné lékařské pomoci a zdravotní péče pro všechny děti s důrazem na rozvoj základní lékařské péče,
 - c) k potírání nemocí a podvýživy též v rámci základní lékařské péče, mimo jiné také využíváním snadno dostupné technologie a poskytováním dostatečně výživné stravy a čisté pitné vody, přičemž se bere ohled na nebezpečí a rizika znečištění životního prostředí,
 - d) k poskytnutí odpovídající péče matkám před i po porodu,
 - e) k zabezpečení toho, aby všechny složky společnosti, zejména rodiče a děti, byly informovány o zdraví a výživě dětí, přednostech kojení, hygieně, sanitárních podmínkách prostředí dětí i o předcházení nešťastným případům, aby měly přístup ke vzdělání a aby byly podporovány při využívání těchto základních znalostí,
 - f) k rozvoji osvěty a služeb preventivní zdravotní péče, poradenské služby pro rodiče a výchovy k plánovanému rodičovství.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna účinná a nutná opatření k odstranění všech tradičních praktik škodících zdraví dětí.
4. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují podporovat mezinárodní spolupráci pro postupné dosažení plného uskutečňování práva uznaného v tomto článku. V této souvislosti se bere zvláštní zřetel na potřeby rozvojových zemí.

Článek 25

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte, které bylo svěřeno příslušnými orgány do péče, ochrany nebo léčení tělesného či duševního zdraví náhradnímu zařízení, na pravidelné hodnocení zacházení s dítětem a všech dalších okolností spojených s jeho umístěním.

Článek 26

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo každého dítěte na výhody sociálního zabezpečení včetně sociálního pojištění a činí nezbytná opatření k dosažení plného uskutečňování tohoto práva v souladu s vnitrostátním právem.
2. Tyto výhody se podle situace poskytují s ohledem na zdroje a možnosti dítěte a osob, které se o něj starají, jakož i s ohledem na veškerá další hlediska, která jsou spojena se žádostí o poskytnutí těchto výhod, podanou dítětem nebo ve prospěch dítěte.

Článek 27

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo každého dítěte na životní úroveň nezbytnou pro jeho tělesný, duševní, duchovní, mravní a sociální rozvoj.
2. Rodiče nebo jiné osoby, které se o dítě starají, nesou v rámci svých schopností a finančních možností základní odpovědnost za zabezpečení životních podmínek nezbytných pro rozvoj dítěte.
3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, v souladu s podmínkami daného státu a v rámci svých možností činí potřebná opatření pro poskytování pomoci rodičům a jiným osobám, které se o dítě starají, k uskutečňování tohoto práva a v případě potřeby poskytují materiální pomoc a podpůrné programy, zejména v oblasti zabezpečení potravin, šatstva a bydlení.
4. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna opatření nezbytná k zabezpečení obnovy péče o dítě ze strany rodičů nebo jiných osob, které nesou za dítě finanční odpovědnost, a• už na území státu, který je smluvní stranou úmluvy, nebo v zahraničí. Zejména v těchto případech, kdy žijí v jiném státě než dítě, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, podporují přístup k mezinárodním dohodám nebo uzavírání takových dohod a rovněž tak dosahují jiných odpovídajících dohod.

Článek 28

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na vzdělání a s cílem postupného uskutečňování tohoto práva a na základě rovných možností zejména:
 - a) zavádí jí pro všechny děti bezplatné a povinné základní vzdělání,
 - b) podněcuje rozvoj různých forem středního vzdělání zahrnujícího všeobecné a odborné vzdělání, činí je přijatelné a dostupné pro každé dítě a přijímají jiná odpovídající opatření, jako je zavádění bezplatného vzdělání a, v případě potřeby, poskytování finanční podpory,
 - c) všemi vhodnými prostředky zpřístupňují vysokoškolské vzdělání pro všechny podle schopností,
 - d) zpřístupňují všem dětem informace a poradenskou službu v oblasti vzdělání a odborné přípravy k povolání,
 - e) přijímají opatření k podpoře pravidelné školní docházky a ke snížení počtu těch, kteří školu nedokončí.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna opatření nezbytná k tomu, aby káždě ve školách byla zajištěna způsobem slučitelným s lidskou důstojností dítěte a v souladu s touto úmluvou.
3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, rozvíjejí a podporují mezinárodní spolupráci ve všech týkajících se vzdělání, zejména s cílem přispět k odstranění nevidomosti a negramotnosti ve světě s cílem usnadnit

přístup k vědeckotechnickým poznatkům a moderním metodám výuky. V souvislosti s tím bude brán zvláštní ohled na rozvojové země.

Článek 29

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se shodují, že výchova dítěte má směřovat k:
 - a) rozvoji osobnosti dítěte, jeho nadání, a rozumových a fyzických schopností v co nejširším objemu,
 - b) výchově zaměřené na posilování úcty k lidským právům a základním svobodám a také k zásadám zakotveným v Chartě spojených národů,
 - c) výchově zaměřené na posilování úcty k rodičům dítěte, ke své vlastní kultuře, jazyku a hodnotám, k národním hodnotám země trvalého pobytu, jakož i země jeho původu, a k jiným civilizacím,
 - d) přípravě dítěte na zodpovědný život ve svobodné společnosti, v duchu porozumění, míru, snášenlivosti, rovnosti pohlaví a přátelství mezi všemi národy, etnickými, národnostními a náboženskými skupinami a osobami domorodého původu,
 - e) výchově zaměřené na posilování úcty k přírodnímu prostředí.
2. Žádná část tohoto článku nesmí být vykládána způsobem omezujícím svobodu jednotlivců a organizací zřídat a řídit výchovné instituce. Za všech okolností je však třeba zabezpečit dodržování principů stanovených v odstavci 1 tohoto článku a podmínek, aby vzdělání poskytované těmito institucemi odpovídalo minimálním standardům stanoveným státem.

Článek 30

V těchto státech, v nichž existují etnické, náboženské nebo jazykové menšiny nebo osoby domorodého původu, nesmí být dítěti náležejícímu k takové menšině nebo domorodému obyvatelstvu odíráno právo společně s příslušníky své skupiny užívat vlastní kultury, vyznávat a praktikovat své vlastní náboženství a používat svého vlastního jazyka.

Článek 31

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku, jakož i na svobodnou účast v kulturním životě a umělecké činnosti.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají a zabezpečují právo dítěte na účast v kulturním a uměleckém životě a napomáhají k tomu, aby dítětem byly poskytovány odpovídající a rovné možnosti v oblasti kulturní, umělecké, oddechové činnosti a využívání volného času.

Článek 32

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na ochranu před hospodářským vykořisťováním a před vykonáváním jakékoli práce, která může být pro něho nebezpečná nebo bránit jeho vzdělávání nebo která by škodila zdraví dítěte nebo jeho tělesnému, duševnímu, duchovnímu, mravnímu nebo sociálnímu rozvoji.
2. Státy, které jsou smluvními stranami úmluvy, přijímají zákonodárná, správní, sociální a výchovná opatření k zabezpečení provádění tohoto článku. Za tímto účelem a s ohledem na příslušná ustanovení jiných mezinárodních dokumentů státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zejména:
 - a) stanoví nejnižší věkovou hranici nebo hranice pro vstup do zaměstnání,
 - b) stanoví odpovídající úpravu pracovní doby a podmínek zaměstnání,
 - c) stanoví odpovídající pokuty nebo jiné sankce k účinnému zabezpečení plnění tohoto článku.

Článek 33

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijímají všechna nezbytná opatření, včetně zákonodárných, sociálních, správních a kulturních, k ochraně dítěte před nezákonným užíváním narkotických a psychotropních

látek definovaných příslušnými mezinárodními smlouvami a k zabránění zneužívání dětí při jejich nezákonné výrobě a obchodování s těmito látkami.

Článek 34

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují chránit děti před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání, k zabezpečení tohoto závazku státy zejména přijímají nezbytná vnitrostátní, dvoustranná a mnohostranná mezinárodní opatření k zabránění:

- a) svádění nebo donucování dětí k jakékoli nezákonné sexuální činnosti,
- b) využívání dětí k prostituci nebo k jiným nezákonným sexuálním praktikám za účelem finančního obohacování,
- c) využívání dětí v pornografii a při výrobě pornografických materiálů za účelem finančního obohacování.

Článek 35

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijímají všechna nezbytná vnitrostátní, dvoustranná a mnohostranná opatření k zabránění únosům dětí, prodávání dětí a obchodování s nimi za jakýmkoli účelem a v jakékoli podobě.

Článek 36

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, chrání děti před všemi ostatními formami vykořisťování, které jakýmkoli způsobem škodí blahu dětí.

Článek 37

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby:

- a) žádné dítě nebylo podrobeno mučení nebo jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Za trestné činy spáchané osobami mladšími 18 let nebude ukládán trest smrti a trest odnětí svobody na doživotí bez možnosti propuštění na svobodu,
- b) žádné dítě nebylo nezákonně nebo svévolně zbaveno svobody. Zadržování, zadržení nebo uvěznění dětí se provádí v souladu se zákonem a používá se pouze jako krajní opatření a na co nejkratší možnou dobu,
- c) s každým dítětem zbaveným svobody bylo zacházeno s lidskostí a s úctou k vrozené důstojnosti lidské bytosti a způsobem, který bere ohled na potřeby osoby daného věku. Především musí být každé takové dítě umístěno odděleně od dospělých, ledaže by se uvážilo, že neodolatelné je od dospělých je v jeho vlastním zájmu, a s výjimkou závažných okolností musí mít právo udržovat písemný a přímý styk se svou rodinou,
- d) každé dítě zbavené svobody má právo okamžitého přístupu k právní nebo jiné odpovídající pomoci, jakož i právo odvolávat se k soudu nebo jinému pravomocnému, nezávislému a nestrannému orgánu proti rozhodnutí o odnětí svobody a v každém takovém případě na přejetí neodkladného rozhodnutí.

Článek 38

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují uznávat a zabezpečovat dodržování norem mezinárodního humanitárního práva, které se na ně vztahují v případě ozbrojených konfliktů a které se dotýkají dětí.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna proveditelná opatření k zabezpečení toho, aby se osoby, které nedosáhly 15 let věku, neúčastnily přímo bojových akcí.
3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zdržují povolávání do svých ozbrojených sil osob mladších 15 let. Při povolávání osob, které dosáhly věku 15 let, avšak které jsou mladší 18 let, přijímají přednostně osoby starší.
4. V souladu se svými závazky podle mezinárodního humanitárního práva, které mají vztah k ochraně civilního obyvatelstva za ozbrojených konfliktů, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijímají všechna proveditelná opatření k zabezpečení ochrany dětí postižených konfliktem a péče o ně.

Ělánek 39

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, ěiní všechna nezbytná opatění k podpoě ěi lesného i duševního zotavení a sociální reintegrace dětí te, které je obětí jakěkoli formy zanedbání, využívaní za úěelem finaněního obohacení nebo zneužívání, muěení nebo jiné formy krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání anebo ozbrojeného konfliktu. Zotavení a reintegrace se uskuteědují v místěi a prostědí podporujícím zdraví, sebeúctu a děstojnost dětí te.

Ělánek 40

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dětí te obviněného, obžalovaného nebo uznaného vinným z porušení trestního práva na takové zacházení, které rozvíjí smysl dětí te pro děstojnost a ěest, které znovu posiluje úctu dětí te k lidským právům a základním svobodám jiných a bere ohled na věk dětí te, napomáhá znovuzáělení ní dětí te a zapojení dětí te do prospěšného pěsobení ve spoleěnosti.
2. Za tímto úěelem a s ohledem na pěslušná ustanovení mezinárodně právních dokumentů státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zejména zabezpeěují, aby:
 - a) žádné dětí te nebylo obviněno, obžalováno nebo uznáno vinným z porušení trestního práva pro jednání nebo opomenutí, která nebyla zakázána vnitrostátním nebo mezinárodním právem v době, kdy k nim došlo,
 - b) každé dětí te obviněné nebo obžalované z porušení trestního práva mělo pěnejměším tyto následující záruky:
 - i) být považováno za nevinné až do doby, kdy podle zákona je prokázána vina,
 - ii) být okamžitě a pěmo, v nutných pěpadech prostědnictvím svých rodiěů nebo zákonného zástupce, informováno o obviněních, proti ní mu vznášených, a mít pě pěpravěi a pě uplatní ní své obhajoby právní nebo jinou potěbnou pomoc,
 - iii) aby věc byla bez odkladu rozhodnuta v souladu se zákonem pěslušným, nezávislým a nestranným úřadem nebo soudním orgánem ve spravedlivém procesu v pětomnosti právního zástupce nebo jiné odpovídající osoby a v pětomnosti rodiěů nebo zákonných zástupců dětí te, ledaže by se zvážilo, že jejich pětomnost, zejména s ohledem na věk a situaci dětí te, není v jeho zájmu,
 - iv) aby nebylo nuceno vypovídat nebo pěznávat vinu; aby se mohlo seznamovat s výpověí mě svědků buěi pěmo anebo prostědnictvím jiných a aby byla zabezpeěena rovnoprávná úěast svědků obhajoby a hodnocení jejich výpověí,
 - v) jestliže bylo rozhodnuto, že se dětí te provinilo proti trestnímu zákonu, aby toto rozhodnutí, jakož i jakákoli v děsledku toho pějataná opatění, byla v souladu se zákonem pězkoumatelná vyšším pravomocným, nezávislým a nestranným orgánem,
 - vi) aby mu byla zajištěna bezplatná pomoc tlumoěníka, jestliže dětí te nerozumí jazyku v řázení používanému nebo jím nehovořá,
 - vii) aby ve všech stadiích řázení bylo uznáváno jeho soukromí.
3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, usilují o vypracování zákonů a zákonných procedur, o zřázování orgánů a institucí zvláště určených pro dětí te obviněné, obžalované nebo uznané vinnými z porušení trestního práva a zejména o:
 - a) stanovení nejnižší věkové hranice, pěed jejímž dosažením se dětí te považují za nezpěsobilé porušit trestní právo,
 - b) v pěpadi potěby pějetí opatění k zacházení s takovými dětmi bez pějetí soudní procedury za pědpokladu dodržování lidských práv a právních záruk.
4. Je nezbytné vytvořit rězné záruky, jako je pěěovatelská služba, pravidla o poradenství a dozoru, konzultativní služby, zavedení zkušební lhůty, náhradní pěěe, programy vzdělávání a zabezpeěení takového zacházení s dětmi, které odpovídá jejich blahu, jakož i jejich poměrům a spáchanému deliktu.

Ělánek 41

Nic v této úmluvěi se nedotýká ustanovení, která ve větší míěe napomáhají uskuteění ní práv dětí te a která mohou být obsažena v :

- a) právním řádu státu, který je smluvní stranou, nebo
- b) mezinárodním právem, které je pro takový stát závazné.

ÈÁST II

Èlánek 42

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují s využitím odpovídajících prostøedkù široce informovat o zásadách a ustanoveních této úmluvy jak mezi dospì lými, tak mezi dìtmi.

Èlánek 43

1. Pro zjišování pokroku dosaženého státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, pø plní ní závazkù pøjatých touto úmluvou se zřizuje Výbor pro práva dìtí, který vykonává níže stanovené funkce.
2. Výbor se skládá z deseti odborníků vysokého morálního charakteru a uznávaných schopností v oblasti, která je pøedmìtem této úmluvy. Èlenové výboru jsou voleni státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, z øad jejich státních pøslušníkù a vykonávají tuto funkci jako soukromé osoby, pøemž je brán ohled na spravedlivé zemì písné rozdílení a na zastoupení hlavních právních systémù.
3. Èlenové výboru jsou voleni tajným hlasováním ze seznamu osob navržených státy, které jsou smluvní stranou úmluvy. Každý stát, který je smluvní stranou úmluvy, může ze svých obèanù jmenovat jednu osobu.
4. První volby do výboru se konají do šesti mìsícù ode dne, kdy tato úmluva nabude úèinnosti, a poté každé dva roky. Nejménì ètyø mìsíce pøed termínem konání dalších voleb generální tajemník Spojených národù dopisem vyzve státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, aby do dvou mìsícù pøedložily své návrhy. Generální tajemník pak sestaví seznam všech takto navržených osob v abecedním poøádku s udáním státù, které tyto osoby navrhly, a pøedloží jej státùm, které jsou smluvní stranou úmluvy.
5. Volby se konají na zasedáních státù, které jsou smluvní stranou úmluvy, svolaných generálním tajemníkem do sídla Spojených národù. Na tíchto zasedáních, na kterých dvì tètiny státù, které jsou smluvní stranou úmluvy, tvoøí kvorum, jsou do výboru zvoleny ty osoby, které obdrží nejví tší poèet hlasù a absolutní ví tšinu hlasù pøítomných a hlasujících zástupcù státù, které jsou smluvní stranou úmluvy.
6. Èlenové výboru jsou voleni na období ètyø let. Vystupujícího èlena výboru lze volit znovu, je-li navržen. Funkèní období pí ti èlenù výboru, zvolených v prvních volbách, uplyne koncem druhého roku; neprodlení po prvních volbách pøedseda vylosuje na zasedání jména tíchto pí ti èlenù.
7. Jestliže èlen výboru zemøe nebo odstoupí nebo oznámí, že z jakéhokoli dùvodu nemůže dále plnit své povinnosti ve výboru, stát, který je smluvní stranou úmluvy a který jej navrhl za kandidáta, jmenuje jiného svého obèana, který se souhlasem výboru vykonává funkci po zbytek funkèního období.
8. Výbor vypracuje vlastní jednací øád.
9. Výbor zvolí své funkcionáøe na období dvou let.
10. Zasedání výboru se normálně konají v sídle Spojených národù anebo v jiném vyhovujícím místì urèeném výborem. Výbor se pravidelnì schází jednou roèní. Dobu trvání zasedání výboru urèují a v pøípadì potøeby kontrolují státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, na svém zasedání, s výhradou schválení Valným shromáždìním.
11. Generální tajemník Spojených národù poskytne personál a zaøzení potøebné k úèinnému plnì ní funkcí výboru podle této úmluvy.
12. Se souhlasem Valného shromáždìní obdrží èlenové výboru utvoøeného podle této úmluvy odmìnu z prostøedkù Spojených národù za podmínek, o nichž rozhodne Valné shromáždìní.

Èlánek 44

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují pøedkládat prostøednictvím generálního tajemníka Spojených národù zprávy o opatøeních pøjatých k uvedení práv uznaných v této úmluvì v život a o pokroku, jehož bylo pø užívání tíchto práv dosaženo:
 - a) do dvou let ode dne, kdy se staly smluvní stranou úmluvy,
 - b) poté každých pí t let.
2. Ve zprávách podle tohoto èlánku se poukáže na pøípadné skuteènosti a obtíže, které se týkají stupnì plnì ní závazkù podle této úmluvy. Zprávy rovnìž obsahují informace dostateènè k tomu, aby byl zabezpeèen úplný pøehled výboru o provádì ní úmluvy v dotyèné zemì.
3. Stát, který je smluvní stranou úmluvy, který pøedložil komplexní úvodní zprávu nemusí v následujících zprávách na základì odstavce 1, písm. b) opakovat základní informace poskytnuté dříve.

4. Výbor může od států, které jsou smluvní stranou úmluvy, požadovat další informace významné pro provádění úmluvy.
5. Výbor prostřednictvím Hospodářské a sociální rady předkládá Valnému shromáždění Spojených národů každé dva roky zprávu o své činnosti.
6. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, své zprávy zpřístupňují široké veřejnosti ve vlastní zemi.

Článek 45

Pro zajištění účinného provádění úmluvy a podněcování mezinárodní spolupráce v oblasti upravené touto úmluvou :

- a) Odborné organizace UNICEF a jiné orgány Spojených národů mají právo být přítomny jednání o provádění těchto ustanovení této úmluvy, která spadají do oblasti jejich činnosti. Výbor může vyzvat UNICEF a jiné příslušné orgány podle své úvahy, aby podaly názory odborníků na provádění této úmluvy v oblastech spadajících do jejich činnosti.
- b) Výbor podle své úvahy postupuje odborným organizacím, UNICEF a jiným příslušným organizacím zprávy došlé od států, které jsou smluvní stranou úmluvy, obsahující požadavek nebo ukazující na potřebu technické rady nebo pomoci, případně doplněné o poznámky nebo návrhy výboru týkajících se těchto požadavků nebo oznámení.
- c) Výbor může doporučit Valnému shromáždění, aby požádalo generálního tajemníka, aby z pověření Valného shromáždění provedl šetření týkající se specifických otázek, které mají vztah k právům dětí.
- d) Výbor může činit návrhy a všeobecná doporučení založená na informacích získaných na základě článků 44 a 45 této úmluvy. Tyto návrhy a všeobecná doporučení se postupují dotčenému státu, který je smluvní stranou úmluvy, a sdílí Valnému shromáždění zároveň s případnými připomínkami států, které jsou smluvní stranou úmluvy.

ČÁST III

Článek 46

Tato úmluva je otevřena k podpisu všem státům.

Článek 47

Tato úmluva podléhá ratifikaci. Ratifikační listiny se ukládají u generálního tajemníka Spojených národů.

Článek 48

Tato úmluva zůstává otevřena k přístupu všem státům. Listiny o přístupu se ukládají u generálního tajemníka Spojených národů.

Článek 49

1. Tato úmluva vstoupí v platnost třicátý den po datu uložení dvacáté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu u generálního tajemníka Spojených národů.
2. Pro každý stát, který úmluvu ratifikoval nebo k ní přistoupil po uložení dvacáté ratifikační listiny o přístupu, vstoupí úmluva v platnost třicátý den po uložení ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

Článek 50

1. Kterýkoli stát, který je smluvní stranou úmluvy, může navrhnout změnu úmluvy a předložit ji generálnímu tajemníkovi Spojených národů. Generální tajemník poté seznámí s pozmiňovacím návrhem státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se žádostí, aby mu sdělily, zda jsou pro svolání konference států, které jsou smluvní

stranou úmluvy, která by návrh posoudila a rozhodla o ní. Generální tajemník svolá tuto konferenci pod záštitou Organizace spojených národů, vysloví-li se alespoň třetina států pro její uspořádání. Každý pozmiňovací návrh přijatý většinou států, které jsou smluvní stranou úmluvy, přítomných a hlasujících na konferenci bude předložen Valnému shromáždění Organizace spojených národů ke schválení.

2. Změna odsouhlasená na základě odstavce 1 tohoto článku vstoupí v platnost, bude-li schválena Valným shromážděním Spojených národů a přijata dvoutřetinovou většinou států, které jsou smluvní stranou úmluvy.
3. Vstoupí-li změna v platnost, stává se závaznou pro státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, které ji přijaly. Ostatní státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, jsou nadále vázány jen ustanoveními této úmluvy a kterýmikoli dřívejšími změnami úmluvy, jež přijaly.

Článek 51

1. Generální tajemník Spojených národů přijímá a rozesílá text výhrad, které státy učinily při ratifikaci nebo přistoupení k úmluvě.
2. Výhrada neslučitelná s předmětem a účelem této úmluvy se nepoužítí.
3. Výhrady mohou být kdykoli odvolány oznámením zasláným generálnímu tajemníkovi Spojených národů, který o tom informuje všechny státy. Takové oznámení je účinné dnem, ve kterém bylo doručeno generálnímu tajemníkovi.

Článek 52

Stát, který je smluvní stranou úmluvy, může tuto úmluvu vypovědit písemným oznámením generálnímu tajemníkovi Spojených národů. Vypovězení se stane účinným jeden rok po dni, ve kterém bylo doručeno generálnímu tajemníkovi.

Článek 53

Tato úmluva bude uložena u generálního tajemníka Spojených národů.

Článek 54

U generálního tajemníka Spojených národů bude uložen původní text této úmluvy, jehož anglické, arabské, čínské, francouzské, ruské a španělské znění má stejnou platnost.

Na důkaz toho níže podepsaní zmocněnci, kteří jsou k tomu oddělně pověřeni svými vládami, podepsali tuto úmluvu.

Dáno v New Yorku dne 20. listopadu 1989